Študijska knjižnica
Mirana Jarca
Novo mesto

NOVICE

LETO IV. - št. 25 | V KOČEVJU 13. JUNIJA 1959 | Cena 10 din

Proslava obletnice tekstilne stavke

Življ na Kočevskem ima specifično zgodovino. Tu je imelo razredno delavsko gibanje dvojnega razrednega nasprotnika: protiljudski režim, kapitaliste in buržoazijo, drugi razredni nasprotnik, ki je imel nacionalno obeležje pa so bili — kočevski Nemci, ki so imeli močne gospodarske položaje. Z rastočo močjo fešizma v Italiji in Nemčiji se je del slovenskih razrednih nasprotnikov celo preusmeril in povezal s hitlerjaši-Kočevarji.

V takih okoliščinah se je rodila stavka kočevskih tekstilcev, leta 1935, katere pobudniki so bili komunisti. Ta stavka je imela zelo velik pomen, ne samo za Kočevje, saj je našla odmev tudi v ostalih krajih naše domovine. Stavka je močno konsolidirala in povezala ostale delovne ljudi v Kočevju v borbi za zvišanje mezde in izboljšanje življenjskih pogojev. Stavka tekstilcev je dokazala, da se z enotnim nastopom in borbenostjo da doseči pri delodajalcih zvišanje mezde in ostale pravice za zaščito delavcev.

Za uspehe stavke, ki je v tistih dneh tako globoko odjeknila med delovnimi ljudmi in prinesla tekstilnim delavcem vsaj delno izboljšanje življenjskih pogojev in njihovih pravic, gre največja zasluga Komunistični partiji, ki je s skrbnimi pripravami pred stavko pripravila tla za uspešen potek stavke, ki se je končala z zmago stavkajočih.

Značilno za tisti čas je bilo tudi to, da je našla stavka odmev tudi v šolah v Kočevju. Večji del mladine v šolah je manifestiralo s stavkajočimi in odobravalo borbo stavkajočih delavcev. To se je najbolj izražalo v šolskih nalogah, ki so jih pisali učenci o stavki. Večina otrok je z otroško iskrenostjo in simpatijami opisalo stavko.

Leta teko, od stavke je minilo že 24 let, vendar je spomin na tiste dni še vedno živ. Precej je še živih tudi udeležencev stavke, imamo tudi dokumente, ki govore o tistih težkih dneh, ko se je moral delavec boriti za najosnovnejše pravice.

13. junija, ko bo v Kočevju velika proslava v počastitev tekstilne stavke, združena s proslavo 40-obletnice Komunistične partije, bomo ponovno obudili spomin na tiste dni. Na proslavi bodo poleg ljudi, ki so organizirali in vodili stavko in bivših udeležencev stavke tudi ostali delovni ljudje Kočevja. Med gosti, ki bodo ta dan v naši sredi, moramo posebej omeniti tovariša Franca Leskoška-Luko, člana CK ZKJ in podpredsednika Zvezne ljudske skupščine, ki je vodil stavko. V naši sredi bomo toplo pozdravili tudi ostale goste, ki so s svojim revolucionarnim delom kot komunisti ali skojevci v obdobju pred vojno vlagali vse svoje sile za zmago napredne ideje, za zmago proletariata nad razrednim sovražnikom.

Ob tej priložnosti se bomo spomnili tudi mrtvih tovarišev — prvoborcev za pravice delovnega človeka, med katere se uvršča na prvo mesto revolucionar in narodni heroj Jože Češko.

14. junija bomo prisostvovali otvoritvi razstave 40-let KPJ in si ogledali dokumente, ki nam pripovedujejo o veličini boja, trpljenja in zmagah Komunistične partije v obdobju zadnjih 40 let na našem območju in delu Partije v ostalih predelih domovine.

Počastimo veliki dogodek tekstilne stavke z množično udeležbo na proslavi 13. junija ob 11. uri dopoldne pred Samskim blokom v Kočevju! Delovni ljudje Kočevja! 13. junija vsi na proslavo! -žem

NAŠI PORTRETI

Franc Leskošek-Luka

Aktivno je sodeloval pri organizaciji tekstilne stavke leta 1935 v tovarni »Horak«.

Tovariš Leskošek je bil rojen 1897 v Celju, končal meščansko in obrtno šolo in se izučil za kovinskega delavca. Po prvi svetovni vojni je začel delati v delavskem gibanju, bil sekretar Zveze kovinskih delavcev Slovenije, hkrati pa imel visoke funkcije v KPJ in bil sekretar politbiroja CK KPS.

Leta 1941 je postal prvi komandant partizanskih enot, član AVNOJ in drugo. Po vojni je imel visoke položaje v Zvezni vladi, sedaj pa je podpredsednik Zvezne ljudske skupščine, član Izvršnega komiteja CK ZKJ, član Zveznega izvršnega sveta, predsednik Centralnega odbora Ljudske tehnike itd. Vsa povojna leta je tudi ljudski poslanec.

Je odlikovan z Redom narodnega heroja in drugimi najvišjimi državnimi in vojaškimi odlikovanji.

Tovarišu Leskošku želimo, da bi se med proslavo obletnice tekstilne stavke v Kočevju čim bolje počutil.

Dušan Bravničar

Tekstilno stavko v Kočevju je organizirala Partija ob veliki pomoči SKOJ, ki ga je takrat vodil dijak Dušan Bravničar.

Tovariš Bravničar je bil sprejet v KPJ leta 1935 v Kočevju, svojo napredno politično dejavnost pa je nadaljeval tudi na ljubljanski univerzi in tam bil med organizatorji NOB. Med vojno in po vojni opravlja razne važne državne in politične dolžnosti.

SEJA IZVRŠNEGA SVETA

V torek, 9. junija, je bila v Beogradu seja Zveznega izvršnega sveta, na kateri so sprejeli več novih zakonskih osnutkov in odločb. Sprejeli so sklepe v zvezi s povečanjem menjave blaga z azijsko-afriškimi državami, razpravljali o osnutku zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetovalcev, o upravnih taksah, dopolnitvah osnovnega zakona o založniških podjetjih in ustanovah, o odločbi o zavarovanju udeležencev pri mladinskih delovnih akcijah, o spremembah in dopolnitvah odločbe o prikazovanju domačih filmov ter o delovnem času v izmenah.

O zakonu o zdravstvenem zavarovanju kmetov bomo podrobneje poročali v prihodnjič.

POSVETOVANJE

Pred kratkim je bilo v Ljubljani posvetovanje o problemih nadaljnjega uveljavljanja stanovanjske skupnosti in o razvoju socialistične politike na vasi.

Kočevje praznuje

V soboto, 13. junija, ob 11. uri vsi na veliko zborovanje, ki bo pred Samskim domom. Govorila bosta predsednik Občinskega odbora SZDL Nace Karničnik in udeleženka stavke. Nastopi godba, tamburaši, pevski zbor in harmonikaši.

Zvečer ob 20. uri bo v Šeškovem domu koncert Invalidskega pevskega zbora iz Ljubljane.

V nedeljo, 14. junija, bo ob 10. uri v veliki dvorani množičnih organizacij otvoritev razstave 40-let Komunistične partije Jugoslavije.

Pridite vsi na prireditve!

PO SVETU

Po uspešno opravljenem obisku na Norveškem se je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj napotil na obisk na Švedsko. Tudi v tej državi so bili deležni tovariš Kardelj in njegovo spremstvo vse pozornosti in simpatije do narodov Jugoslavije. Jugoslovanske goste so sprejeli najnajvidnejše osebnosti te države na čelu s predsednikom švedske vlade Erlanderjem. Obisk podpredsednika Kardelja v treh skandinavskih deželah bo brez dvoma obrodil sadove in poglobljeno prijateljstvo med narodi vseh držav in Jugoslavije.

Adenauer, 83-letni kancler Zahodne Nemčije, se je odločil, da ne bo kandidiral za predsednika republike in bo zato še naprej ostal na položaju predsednika vlade. Adenauer želi po vsej sili ohraniti položaj, ker je spoznal, da bi kot predsednik republike ne imel tolikšnega vpliva na vladno politiko. Tako ravnanje starega Adenauerja nikakor ni v korist miru, saj je znano njegovo stališče do nepomirljivosti v svetu. Kancler meni, da bo Zahodna Nemčija lahko uspevala le tako dolgo, dokler bodo spori med Vzhodom in Zahodom.

V Beogradu se je mudil na obisku predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abas. Bil je gost podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Aleksandra Rankoviča. Alžirskega gosta je sprejel tudi predsednik Tito.

V Avstriji so še vedno brez vlade. Med vodilnima strankama, klerikalno ljudsko stranko in socialisti ni soglasja za porazdelitev mest v vladi. Nasprotujoča si stališča glede razdelitve posameznih mest in izdelave novega vladnega programa zaostruje eno največjih povojnih političnih kriz v Avstriji.

V nekem kraju v bližini Neaplja je pred kratkim prišlo do hudih demonstracij tamkajšnjih kmetovalcev zaradi nizke cene krompirja. Demonstranti, bilo je kakih 2000 kmetov, so poskušali zavzeti občinsko upravo v tamkajšnjem kraju. Policija je takoj intervenirala. Kljub policiji je razjarjenim kmetom uspelo priti do občinske uprave in so stavbo zažgali. Gasilci so ogenj takoj pogasili. Pri teh neredih so kmetje porezali vse telefonske žice v tamkajšnji okolici. Policija je zaprla 53 kmetov. Bilo je tudi več ranjenih.

Iz Nikaragua prihajajo poročila o resnem uporu proti režimu predsednika Somoze. Diktator Somoza je prevzel predsedniško oblast po smrti svojega očeta Anastasia Somoze, ki so ga leta 1956 ubili. V deželi je proglašeno obsedno stanje, kjer so se baje izkrcale »invazijske sile« s Kube in Kostarike. Verjetno v Nikaragui ne gre za navadni puč, kot so bili v srednjeameriških državah v modi. Castrov primer s Kube, kjer so pometli s prejšnjim izkoriščevalskim režimom, vleče tudi v deželah, kjer so na krmilu diktatorji in izžemalci ljudstva.

Ameriško vojno letalstvo je izstrelilo satelit »Raziskovalec 3«, v katerem so štiri miši. Poskus z mišmi naj bi dal kopico podatkov za kasnejše programe.

Na povabilo Josipa Broza-Tita, predsednika republike, bo etiopski cesar Haile Selasije v drugi polovici avgusta obiskal Jugoslavijo.

Romunska vlada je objavila deklaracijo, v kateri je znova predlagala sklicanje konference predsednikov vlad balkanskih držav. Deklaracija pravi, da je predlog romunskega predsednika vlade Stoice o tem še vedno aktualen.

Srebrne značke za krvodajalce

V torek zvečer je bila v Šeškovem domu v Kočevju svečana proslava dneva krvodajalcev in 100-letnice ustanovitve Rdečega križa. O pobudniku in kasnejšem razvoju RK po vsem svetu in v naši državi je govorila Rozalija Česnik, predsednica Mestnega odbora RK Kočevje. Zlasti je poudarila važnost nalog, ki jih ima RK v sedanjem obdobju, še predvsem pri zdravstvenem prosvetljevanju naših ljudi. Rdeči križ je tudi edina svetovna organizacija, ki jo podpirajo vse vlade in režimi po vsem svetu.

Tovarišica je govorila tudi o vlogi in pomenu krvodajalstva in uspehih te akcije v Kočevju.

Proslavi je prisostvovala tudi članica Izvršilnega sveta Okrajnega odbora RK Angelca Miklavc-Mami, ki je v imenu tega foruma podelila priznanja posameznikom, organizacijam RK in podjetjem, ki so vložili največ truda za uspešno delo Rdečega križa. Priznanja so prejeli: Dušanka Švigelj, Polonca Senčur, Marica Vidmar, organizacija RK v Kočevski Reki, Stari cerkvi in Mestni odbor RK Kočevje: Nadalje: kolektiv posestva Snežnik, Rudnik, in Ključavničarstvo.

Srebrne značke pa so sprejeli krvodajalci, ki so dali kri že petkrat, to so: Jože Markovič in Željn 2, France Per, Ljubljanska 5, Franc Volf iz Vasi 4, Ivan Vidmar iz Stare cerkve 7, Jožica Šteh iz Stare cerkve 44, Jože Lisac, pleskar, Minka Nered, uslužb., Joža Strle, Rudnik 35, Ljubo Slekovec, Breg 15, Rudi Mohar, uslužb., Anton Hočevar, uslužb., Marija Lukežič, gospodinja, Ivan Bizjak, Rudnik 5, Ivan Nered, Koblarji 4, Marjan Oberstar, Rudnik 21, Rezka Ožura, učiteljica, Milan Strniša, Trg 3. oktobra, Peter Polajnar, Koblarji 25, Janko Kovačič, profesor, Jože Kalan, Rudnik 2 in Marija Zalar, Koblarji 53. Od naštetih je dala Joža Strle kri že osemkrat, Franc Volf pa šestkrat. Zlato značko pa prejmejo tisti, ki dajo kri najmanj desetkrat.

Vsem odlikovanim tudi naša čestitka v imenu vseh, posebno še tistih, ki jim je darovana kri že rešila življenje!

Spored proslave so dopolnili učenci obeh osnovnih šol, pevci, harmonikaši, tamburaši, recitatorji in drugi.

Povedati moramo, da je bila proslava dobro pripravljena in tako dostojno proslavljen Dan krvodajalcev in 100-letnica svetovnega RK.

Omogočimo mlajšim, da bodo prevzeli dolžnosti!

»Potrebno bo posveti vso pozornost našim mladim članom, da bodo čimprej spoznali našo zgodovino, da se bodo iz teh izkušenj učili, vzgajali v dobre člane. Poskrbeti moramo, da bodo čimprej osvojili statut naše Partije, razumeli naš program in se zavestno vključili kot aktivni delavci — aktivisti na svojih področjih dela.« To smo vzeli iz poročila z občinske konference Zveze komunistov Dobrepolje.

O vključevanju mladih ljudi v ZK in vzgoji mladih članov, so razpravljali tudi na ostalih občinskih konferencah ZK. To vprašanje zahteva sistematično delo. Ni dovolj mladega človeka sprejeti v organizacijo, potem pa ga prepustiti samemu sebi.

Vzgoja mladih članov pa ne bo rodila sadov, če ne bodo starejši z zgledom in delom dokazali, kakšen naj bo član ZK. Na to še vse preradi pozabljamo.

»Vzgojno delo je redna in stalna politična nologa komunistov. Ponekod je še nizek nivo razprav na študijskih sestankih, slaba priprava nanje, predvsem pa različni idejni nivo udeležencev razprav narekuje iskanje posebnih oblik ideološkega izpopolnjevanja članstva«.

Tole smo slišali na občinski konferenci ZK v Sodražici. Prvo in drugo je v medsebojni povezavi. Eno in drugo nam narekuje, da moramo skrbeti za stalno izobraževanje mladih in starejših članov. Le tako bomo lahko dorasli nalogam, ki nam jih nalaga današnji čas.

Precej smo razpravljali in pisali o zadružnem sodelovanju. Pri zadrugah delujejo aktivi mladih zadružnikov. Med njimi imamo tudi člane ZK. Mladi zadružniki lahko mnogo store za uspešno uveljavljanje kooperacijske proizvodnje. Iz vrst mladih zadružnikov naj bi prihajali člani ZK . Zato pa organizacijam ZK ne more biti vseeno, kako žive in delajo aktivi mladih zadružnikov in kdo in kako jih vodi. Živimo v dobi, ko se tudi v našem kmetijstvu prelamlja staro z novim, ko postaja vedno bolj jasno, da po stari poti našega kmetijstva ne bomo spravili nikamor naprej. Da bo nova napredna smer v našem kmetijstvu prodirala hitreje, pa so nam potrebni v prvi vrsti mladi napredni ljudje iz neposredne kmetijske proizvodnje — iz vrst kmetov.

Naj se povrnem spet k uvodu: Posvetimo vso pozornost našim mladim ljudem, vzgajajmo jih, da bodo sposobni prevzeti dolžnosti, ki jih bodo prevzeli od starejše generacije.

Boljša oskrba z mlekom

V Ljubljani je bilo pred kratkim posvetovanje predsednikov občin in načelnikov občinskih gospodarskih odsekov okraja; prisoten je bil tudi sekretar za blagovni promet LRS tov. Košmelj. Na tem posvetovanju so govorili o načinu organizacije odkupa mesa in mleka.

Čedalje večje je pomanjkanje mleka za širšo potrošnjo, čeprav proizvodnja mleka iz dneva v dan narašča. Kje je temu vzrok? Prav gotovo je eden teh tudi cena mleka v primeri z drugimi kmetijskimi proizvodi; če samo primerjamo cene mesa in mleka, vidimo, da je bilo razmerje med enim kg svinjskega mesa in kilogramom mleka pred tremi leti 7 : 1, statistika pa nam pove, da se je preteklo leto to razmerje povečalo na 9 : 1. Ker je kmetovalec videl, da se mu bolje splača rediti svinje, jih je raje redil z mlekom, kot pa ga prodajal, po drugi strani pa tudi kmetijske zadruge niso kazale prevelikega zanimanja za odkup mleka zaradi premajhnih marž. Zaradi vsega tega bi bilo potrebno uvesti enoten režim odkupa, s tem v zvezi pa tudi povečati odkup mleka, da bi bila mesta preskrbljena z njim tudi v kritičnih mesecih. Potrebno bi tudi bilo povečati proizvodnjo mleka, kar bi se dalo doseči z vzrejo dobrih krav molznic.

Nujno je torej, da se organizacija odkupa razširi, zadruge naj bi uvedle pogodbeni sistem s kmetovalci, povezale pa naj bi se tudi mlekarne, ki dobavljajo mleko večjim potrošniškim centrom. Skratka, najti je treba pravilno pot, poiskati vse skrite rezerve in tako zagotoviti potrošnikom dovolj velike količine mleka v vsakem času. Poleg tega naj bi tudi kmetijskim zadrugam, ki se bavijo z odkupom mleka, v prihodnje priznavali pet odstotkov marže od prodajne cene mleka. Vsekakor pa je treba povečati odkupno ceno. — Končno so govorili tudi o preskrbi z govejim mesom. Verjetno se bo prvovrstno meso nekoliko podražilo, svinjina in ostale kategorije mesa pa se bodo pocenile.

-vec

Začetki stanovanjske skupnosti na Rudniku

Na Rudniku v Kočevju je začela Stanovanjska uprava z delom leta 1954. Stanovanjska uprava je bila zametek Stanovanjske skupnosti na Rudniku. Delo se je takole odvijalo: najprej so bili izvoljeni hišni sveti za stanovanja na rudniškem področju in koloniji na Rudniku. Od teh hišnih svetov, vseh je 24 in štejejo 74 članov, sta hišna sveta stanovanjskega bloka na Rudniku in novega naselja dobila popolno samoupravo.

Člani hišnih svetov so iz svoje izvolili svet Stanovanjske skupnosti in izvršni svet Stanovanjske skupnosti. Predsednik Sveta in izvršnega sveta Stanovanjske skupnosti je Franc Golè, upravnik stanovanjske skupnosti pa Franc Jelen.

V okviru stanovanjske skupnosti delajo razni servisi, mizarski, kleparski, gradbeni, elektroservis, za izdelavo zidakov in strešne opeke. Povedati moramo, da je Stanovanjska skupnost na Rudniku ustanova, ki se finansira z lastnimi sredstvi, zato imajo tudi te dejavnosti, ki jim omogočajo boljši uspeh pri delu.

V gradnji je moderna pralnica. V njej bodo pralni stroji, sušilnica, likalnica in krpalnica. Računajo, da bo pralnica začela obratovati sredi julija. Nabavili so tudi sesalec za prah.

Naloge Stanovanjske skupnosti so v glavnem tele: vzdrževanje hišnih stanovanj, kanalizacije in vse ostale komunalne dejavnosti na Rudniku. Letos nameravajo zgraditi štiri otroška igrišča. Priprave so že v teku.

Stanovanjska skupnost dela v tesni povezavi z upravo in organi delavskega samoupravljanja na Rudniku in skrbi v prvi vrsti za člane delovnega kolektiva Rudnika rjavega premoga Kočevje. Pomaga jim tudi pri ustanavljanju lastnih domov.

Omenili smo že, da se Stanovanjska skupnost na Rudniku vzdržuje z lastnimi sredstvi. Vendar ta ne zadostujejo in bi bila potrebna tudi gmotna in moralna podpora upravnih in oblastnih organov občine.

Stanovanjska skupnost, ki deluje praktično še v okvirih Stanovanjske uprave, bo v skladu z novimi zakonom o stanovanjskih skupnostih v kratkem vskladila svoje delo tako kot to predpisuje zakon. Prepričani smo, da bo Stanovanjska skupnost na Rudniku dosegla iz leta v leto lepše uspehe, saj ima pri tem delu že bogate izkušnje.

-žem

Servisna delavnica v Laščah

O ustanovitvi servisne delavnice v Velikih Laščah so že večkrat razpravljali, vendar je zaenkrat ostalo samo pri razgovorih. Primanjkuje jim denarja, prostorov in drugega. Ljudska tehnika se trudi, da bi servisna delavnica postala resničnost. Z dobro voljo se bo tudi ta zadeva s servisno delavnico, ki je za Lašče zelo potrebna spričo prodiranja motorizacije tudi v te kraje, na nek način rešila.

Pa še nekaj besed o Ljudski tehniki. Vodstvo LT si je postavilo načrt, ki govori, da naj se povečajo vrste članstva, ustanovi servisna delavnica in delavnica za šolsko mladino. 25. maja — na Dan mladosti, pa je Ljudska tehnika pokazala rezultate svojega dosedanjega dela.

K. O.

VREMENSKA NAPOVED

Od sredine junija dalje bo vseskozi nestalno vreme s pogostimi padavinami. Tudi hladneje bo.

Zunanjepolitični komentar

VRENJE V JUŽNI AMERIKI

Kar zapovrstjo prihajajo novice iz dežel Južne Amerike o velikih neredih, stavkah in demonstracijah, pa celo o poskusih oboroženega upora. Najhujše je stanje, kakor je videti iz poročil, v Nikaragui, kjer se utegne iz demonstracij proti predsedniku Somozi izcimiti pravcati upor. Vlada je proglasila obsedno stanje, hkrati pa se je pritožila pri Svetu organizacije ameriških držav, da iz Kube prihajajo uporniki v deželo.

Nekaj podobnega se dogaja tudi v Paraguaju, deželi, ki leži sredi južnoameriške celine. Tudi tam je vlada diktatorja Štresnerja odgovorila na stavke in demonstracije z razpustom parlamenta in s proglasitvijo obsednega stanja. Obema deželama se je pridružil še Ekvador, od koder tudi poročajo o neredih in uličnih spopadih, ki so terjoli že nekoliko smrtnih žrtev.

Državni prevrati, ki se ponavadi končajo s tem, da mesto dotedanjega diktatorja zasede mesto njegov nasprotnik, drugače pa ostane vse po starem, so bili v teh deželah že doslej skoraj vsakdanji pojav. Kaže pa, da se to pot za vsemi temi nemiri skriva nekaj več. Mnogo znamenj namreč govori, da gre za splošno ljudsko vrenje proti diktatorskim režimom sploh in proti vsem negativnim oblikam teh režimov. Značilno je, da gre za nemire v majhnih južnoameriških deželah, za katere pa je značilna velika gospodarska zaostalost in pa popolna odvisnost od tujih monopolov. Niti Nikaragua, niti Paraguaj nimata več kot poldrug milijon prebivalcev. Poglavitna gospodarska veja je kmetijstvo, ki pa je v rokah domačih veleposestnikov ali tujih monopolov. Med temi zadnjimi je na prvem mestu znana severnoameriška firma United frut, ki drži v svojih rokah skoraj vso najvažnejšo kmetijsko proizvodnjo večine južnoameriških dežel. Tudi večina kubanskega pridelka sladkorja gre skozi roke tega monopola. Nič čudnega ni, če je pri takem stanju politika diktatorskih režimov v službi teh monopolov in domačih veleposestnikov. Da bi se obdržali na oblasti, dušijo vse demokratične težnje delovnih slojev prebivalstva, zapirajo in izganjajo vse tiste, ki si upajo z besedo ali dejanjem postaviti se po robu diktatorskim oblastnikom.

Za paraguajskega predsednika Štrenerja je značilno, da je zbral okoli sebe veliko število evropskih fašistov, ki so po vojni zbežali v Južno Ameriko, med njimi tudi vojnega zločinca Ante Paveliča.

Sedanje vrenje v teh deželah, ki se utegne spremeniti v splošni revolt nezadovoljnih množic in prerasti v pomembno gibanje za demokratične in socialne pravice, je po drugi strani tudi posledica dogodkov na Kubi.

Zato ne kaže, da bi se sedanje vrenje v raznih deželah Južne Amerike moglo zaustaviti na pol pota.

‚Tekstilana' v skoro 40-tih letih

Začetki tekstilne tovarne v Kočevju, sedanje »Tekstilane«, segajo v leto 1921, ko je začela tekstilna tovarna z delom. Prvi lastnik je bil Kajfež. Leta 1935 je tovarna pogorela. Naslednje leto, 1936, je bila tovarna obnovljena, njen novi lastnik pa je bila Zadružna gospodarska banka Ljubljana. V tem času so bili nabavljeni iz Zemuna tekstilni stroji, ki so bili **že takrat** obrabljeni. Ti stroji tečejo še danes. Razumljivo je, da so že precej obrabljeni, saj so stari že nad 50 let. V začetku leta 1945 je bila tovarna bombardirana in precej prizadeta, posebno pa predilnica, ki je bila že prej ozko grlo proizvodnje. Obnavljali so sami, brez pomoči tujih strokovnjakov. V letu 1945 je bilo zaposlenih le 45 ljudi. Z obnovo in rekonstrukcijo so nadaljevali tudi v vseh naslednjih letih; temu primerno se je zviševala tudi proizvodnja in kvaliteta blaga.

Prvi direktor, imenovali so ga delegat, je bil Maršek, po rodu Čeh. Funkcijo vodje podjetja je opravljal od začetka delovanja tovarne leta 1921 do 1. julija 1946, ko je bil imenovan za direktorja Pavel Marinšek, ki opravlja odgovorne naloge direktorja vsa povojna leta in še danes. Pod njegovim vodstvom in ob pomoči organov delavskega upravljanja se je tovarna razvijala in dobila ugled na tržišču. Tudi ostali vodilni ljudje v podjetju so rasli s tovarno in bili na mestih, ki jih zavzemajo, že od leta 1946.

Da bi razširili ozko grlo proizvodnje, je »Tekstilana« lani najela investicijski kredit in nabavila mikalni stroj (kupili so ga na Poljskem, stal pa je okrog 24,000.000 din).

Za leto 1958 je imelo podjetje plan proizvodnje okrog 430 milijonov din, realizacija pa je znašala 500 milijonov din, dosežen dohodek na enega zaposlenega pa je znašal 595.000 din. Lansko leto so imeli zaposlenih 239 ljudi in 14 vajenk, ki so sedaj že kvalificirane moči.

Letos imajo predviden znaten dvig produkcije, tako da bi znašala realizacija proizvodnje okrog 600 milijonov dinarjev, število zaposlenih pa bodo predvidoma zvišali od lanskih 239 na 290. Temu ustrezno so zvišali tudi planirani dohodek, ki je znašal lani okrog 142 milijonov, letos pa naj bi bil 182 milijonov dinarjev.

Po planu morajo letos stkat 420.000 m² tekstilnega blaga, med tem ko so ga lani stkali 357.000 m².

Zavoljo zastarelosti strojnega parka oziroma ozkega grla, ki je v glavnem še vedno v predilnici, je dalo podjetje izdelati elaborat rekonstrukcije podjetja. V kolikor bodo na razpolago sredstva, ki so predvidena v elaboratu za rekonstrukcijo in z njihovo uresničitvijo, se bo vrednost proizvodnje znatno zvišala, s tem pa tudi dohodek podjetja in skupnosti.

Povedali smo že, da ima v tekstilni tovarni precejšnje število zaposlenih kruh. Sedaj pa nekaj besed, kako skrbe za strokovni dvig delavk in delavcev. Lani je dobilo naziv kvalificiranih delavk 14 deklet (bile so iz družin padlih borcev). Izpite za kvalificirane delavce so lani opravili tudi nekateri starejši delavci. Na eni izmed letošnjih sej delavskega sveta so sprejeti sklep, da se organizira v tovarni tečaj za delavce in delavke, ki še nimajo kvalifikacije. V tečaju bodo pridobili potrebno znanje za pridobitev kvalifikacije.

»Tekstilana« se je uvrstila v renomirana podjetja, ki za svoje blago lahko dobijo tržišče. Izdelujejo tekstilno blago za moške in ženske obleke, blago za ženske in moške plašče, volnene odeje ter odeje iz sintetičnih vlaken. Njihovi proizvodi gredo predvsem v južne kraje države, ostalo pa predajo kupcem na Hrvaškem in Sloveniji.

Večino surovin nabavljajo v inozemstvu. Da bi zadovoljili čim širši krog potrošnikov, so začeli nabavljati predivo iz Belgije, ki je izdelano iz modernih sintetičnih vlaken, kot na primer cobelon, ki odgovarja najlonu, perlonu in drugim sintetičnim vlaknom.

V tovarni izdelujejo v glavnem standardne artikle, katere proizvajajo že nekaj let in so že vpeljani na tržišču.

Ko smo se mudili v »Tekstilani«, smo se zanimali tudi za tarifno politiko v podjetju. V letu 1958 je podjetje od ustvarjenega dohodka izplačalo za osebne prejemke 82,97 %, ostale pa so dali na sklade, letos pa so namenili za sklade 19% ustvarjenih dohodkov, 81 % pa za plače.

Tekstilni stroji v »Tekstilani« teko. Ob njih se sklanjajo telesa in gibki prsti jim strežejo. Tkejo nove in nove tisoče metrov tekstilnega blaga okusne izdelave.

Ni bilo lahko ustvariti to, kar imajo danes. Začeli so s precej poškodovano tovarno, primanjkovalo je sredstev, ljudi. Danes je »Tekstilana« upoštevano podjetje, ki ga poznajo v mnogih krajih naše države. Da je tovarna to, kar je, gre zahvala vsemu kolektivu, posebno pa prvim pionirjem iz leta 1945. in 1946.

Za rast »Tekstilane« pa gre brez dvoma tudi velika zasluga Občinskemu ljudskemu odboru Kočevje.

V tekstilni tovarni delajo danes svobodni ljudje in po delu primerno plačani. Pred vojno ni bilo tako; lastniki so izkoriščali delavce, kolikor so največ mogli. Izkoriščanje je najprej rodilo tih odpor, ki je kasneje po zaslugi Komunistične partije prerasel v stavko (bilo je leta 1935), ki se je končala z zmago delavcev.

13. junija bo slavnostna seja delavskega sveta »Tekstilane«. Posvečena bo velikim dogodkom pred 24. leti — stavki, ki je odjeknila tudi v ostalih predelih domovine. V počastitev obletnice stavke bo 13. junija v Kočevju veliko zborovanje, katerega naj se udeleži čim več delovnih ljudi Kočevja in okolice.

Blizu železniške postaje Kočevje se belijo obrati »Tekstilane«. Na zunaj ne opaziš nič posebnega, ko pa se napotiš v glavni obrat tovarne, te sprejme oglušujoč ropot strojev. Stroji teko in tkejo, tako danes in jutri...

Časi so se spremenili. Izžemalci delovnih ljudi so odšli — za vedno. Danes gospodarijo in upravljajo s sredstvi v podjetju delavci sami po organih delavskega upravljanja. Danes ni več izkoriščanja. Ustvarjene dobrine se pravično razdeljujejo med tiste, ki jih ustvarjajo. Minila je doba stavk, ko so si morali delavci z njihovo pomočjo izvojevati večji kos kruha. Dandanes delovni ljudje vedo, da bodo z večjo proizvodnjo dosegli tudi višje zaslužke.

Delovnemu kolektivu »Tekstilane« želimo veliko uspehov pri njegovih naporih za povečanje proizvodnje in uresničitvi njihovih želja, za izmenjavo starih strojev z novimi, ki bodo donašali več njim in vsej naši skupnosti.

K. Oražem

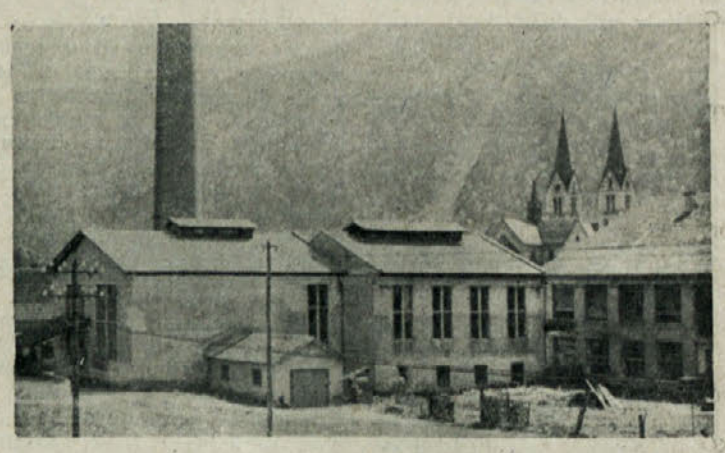

Nekdanja tekstilna tovarna »Horak« v Kočevju, ki je bila med vojno uničena, sedaj pa tu nastaja kemična tovarna

Na festivalu so nastopili šolski pevski zbori iz Ribnice, Sodražice, Velikih Lašč in Kočevja. Na sliki: pevski zbor šole »Mirka Bračiča«

Devet zborov na festivalu

Minulo nedeljo je Občinski svet Svobod in prosvetnih društev v Kočevju priredil pevsko-glasbeni festival v Šeškovem domu. S številnimi partizanskimi, mednarodnimi in pesmimi domačih skladateljev so nastopili: pionirski pevski zbor osnovne šole Ribnica pod vodstvom Antona Petje; pionirski pevski zbor osnovne šole »Mirka Bračiča, pevovodja Anita Zupan; mladinski pevski zbor osnovne šole Ribnica, ki ga je vodil France Debeljak; mladinski pevski zbor osnovne šole Velike Lašče pod vodstvom Nika Valjevca in mladinski zbor kočevskih osnovnih šol z zborovodjem prof. Milošem Humekom.

V drugem delu festivala pa so nistopili pevski zbori starejših. Moški oktet iz Ribnice, moška zbora iz Sodražice in Gregorja, godba na pihala DPD »Svobode« Rudnik in nazadnje so združeni pevski zbori in godba na pihala izvedli mogočno pesem »Zastava Partije«.

Zbori so nastopili s po tremi pesmimi za naše razmere zadovoljivo, pozna pa se, da so brez večjih izkušenj pri nastopanju pred javnostjo. Če že ne toliko umetniško petje je treba pohvaliti organizatorje festivala, predvsem še zborovodje, da je sploh prišlo do nastopa devetih pevskih zborov, kar je za to območje res nekaj posebnega.

Morda bi bilo koristno, če bi se tudi v prihodnje društva in njihove sekcije predstavili nekoliko bolj zahtevnemu občinstvu, kakršno je v mestu, hkrati pa si izmenjali izkušnje in primerjali umetniško raven kulturno-prosvetne dejavnosti.

Program festivala je pohvalil in izročil spominski venec Svetu svobod občine Kočevje tovariš Niko Lukež, predstavnik Okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev.

»Pokaži kaj znaš« na Vidmu

Pionirji in pionirke pionirskega odreda »Boris Kidrič« v Dobrepolju so se pridno pripravljali za prireditev »Pokaži kaj znaš«. Za sodelovanje v tej prireditvi, ki je bila 28. maja, se je prijavilo večje število pionirjev in pionirk, ki so želeli pokazati svoje znanje.

Taka prireditev je bila letos v Dobrepolju prvič. Organizirana je bila predvsem zato, da si mladina poleg znanja v šoli pridobi tudi razgledanost na drugih področjih.

28. maja ob 15. uri popoldne se je zbralo v dvorani veliko ljudi. Zanimalo jih je, kaj vedo in kaj znajo dobrepoljski pionirji. Nastopajoči so imeli malo treme, toda na vprašanja so vsi dobro odgovarjali. Pionirji in pionirke so nas seznanjali z delom KPJ, pomenom Rdečega križa, s prometom, pesnikom Kajuhom ter o podjetjih v dobrepoljski občini.

V drugem delu prireditve so pionirji peli in recitirali. Nekateri so se prav dobro odrezali. Zelo lepo je recitirala pesmi »Balada o škatlici s pepelom« in Kajuhovo »Jesensko« Pavla Sevšek, ki je prejela prvo nagrado. Tudi Draga Adamič je prav lepo zapela dve popevki.

Po končani prireditvi so razdelili nagrade. Večje število pionirjev je bilo nagrajenih. Čeprav so bile nagrade skromne, so jih bili veseli.

Prireditev »Pokaži kaj znaš«, bo ostala na naši šoli tradicionalna.

Zrnec Slavka, VII. r. Dobrepolje

SPOMINSKI DNEVI

13. junija 1943 so enote NOV in POJ prebile sovražnikov obroč na Sutjeski.

17. junija 1943 je bila na Rogu prva konferenca Glavnega iniciativnega odbora Zveze slovenske mladine.

18. junija 1944 je bil v Gradacu v Beli krajini ustanovljen Rdeči križ Slovenije.

Od 20. do 25. junija 1920 je bil v Vukovaru II. kongres Socialistične delavske stranke Jugoslavije (komunistov), ki se je na njem preimenovala v KPJ.

BRALCI IN DOPISNIKI

Pišite nam o gospodarskih in političnih dogajanjih na terenu. Boljše je napisati članek, kakor pa se jeziti, da o vašem kraju ničesar ne pišemo!

Alojz Komerički 4

Partija je bila močnejša

O tekstilni stavki leta 1935 v Kočevju

Delavstvo je prejelo plačo 17. ali 18. maja. Takoj naslednji dan smo pozvali centralnega tajnika »Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije« — Lovra Jakomina, da v imenu sindikata ukrene vse potrebno za stavko. 19. maja je bil v gostilni Beljan sestanek celotnega delavstva, ki je enodušno zahtevalo stavko in tudi takratni sreski komisar se je izrazil za to, da se napravi konec izkoriščanju v tej tovarni. Lovro Jakomin, je prav dobro videl razpoloženje delavstva in tudi jasno slišal, da se celotno delavstvo strinja in zahteva stavko. Kljub vsem tem dejstvom je okleval in nas delavske zaupnike izpraševal — kaj naj storimo? Uvideli smo, da centralni tajnik okleva, da bi uporabili skrajno sredstvo — stavko, zato sem bil določen, da grem takoj naslednji dan v Ljubljano na strokovno komisijo in da o vsem obvestim tovariša Franca Leskoška (Luko). Ko sem tovarišu Leskošku na kratko povedal, zaradi česa sem prišel, je dejal: »Ja, ali naj grem zdaj s teboj doli v Kočevje tvoje babe in otroke zagovarjat, ali pa naj grem zagovarjat svoje kovinarje«? Prav tisti čas so imeli namreč kovinarji na Muti mezdno gibanje in jasno je, da bi tovariš Leskošek kot centralni tajnik kovinarjev moral zagovarjati predvsem interese kovinarjev.

Ko sem mu točno analiziral resno stanje v Kočevju, se je takoj odločil, da gre s prvim vlakom z menoj. Na hitro je pospravil svoje stvari v pisarni in šla sva na njegov dom, da je sporočil družini, kam odpotuje. Isti dan, ko sem šel v Ljubljano k tov. Leskošku, se je iz Ljubljane peljal predsednik delavske zbornice Lojze Sedej, s katerim sva se srečala na grosupeljski postaji. Na vprašanje, kam grem, sem mu v šali povedal, da grem v Ljubljano pogledat na delavsko zbornico, če je tam morda še kakšna »baraba« doma. Za njega in za Jakomina nam je bilo malo mar, ker smo vedeli, da so socialpatriotski voditelji navadni neborbeni kompromisarji.

S tovarišem Leskoškom sva prišla v Kočevje s popoldanskim vlakom, ko je delavstvo iz prve izmene še čakalo na ostale delavce in je tako 20. maja ob 18. uri bilo zborovanje v istem prostoru kot prejšnji dan. Tu je zbranim delavcem govoril tovariš Leskošek in ob koncu svojega govora pozdravil navzoče s stisnjeno pestjo ob čelu, kar je napravilo na prisotne sila velik vtis in zaupanje. Takrat smo delavski zaupniki — komunisti zaslutili, da je tov. Leskošek tudi član KP — česar pa takrat še nismo gotovo vedeli. Dne 21. in 22. maja so bila pogajanja med podjetjem in zastopniki delavstva. Podjetje se je na pogajanjih sklicevalo na to, da je to delo prekocunov, da je delavstvo dobro plačano in slično. Za ta pogajanja smo pripravili plačilne liste delavcev, na katerih smo odstranili imena z namenom, da podjetje ne bi izvajalo posledic nad delavstvom. Ko sem predložil plačilne listke 14 dnevnega zaslužka posameznih delavcev iz tkalnice, prejemki — 21 din, 49 din, 58 din in 73 din itd., je ravnatelj tovarne Ilc Jože rekel, da to niso zaslužki tukajšnjih delavcev, kar me je spravilo iz ravnotežja, da sem ga vprašal, če misli, da jaz tudi lažem kot on in če so ti listki s sramotno nizkim zaslužkom prišli morda z Marsa.

Podjetje na teh pogajanjih na še tako nizke upravičene zahteve delavcev ni hotelo pristati v celoti. Še isti dan je bil delavcem na zborovanju sporočen izid pogajanja. Ko so delavci videli, da podjetje tudi sedaj ni pristalo na to, da bi se jim vsaj toliko nudilo, da bi se zmerno preživljali, so se soglasno izrekli za stavko. Stavka se je tako začela 23. maja in je trajala polnih 16 dni.

Prvi dan stavke je stavkovni odbor postavil straže samo pred glavnim vhodom v tovarno, kjer so smeli delavci prihajati in odhajati iz dela. Zadnji vhod, ki je služil za dovoz in odvoz materiala in ki je bil od podjetja prepovedan za delavce, nismo stražili. Ker je ta vhod ostal nezastražen, se je 11 nezavednih delavcev in delavk po tej poti odpravilo na delo. Kdo in zakaj je te delavce spustil pri prepovedanem vhodu v tovarno? Kot običajno žandar — samo v tej priliki upokojen — po imenu Šturem, ki je bil vratar v tovarni in ki je delavce goljufal s prodajo kruha in salame za opoldansko kosilo. Ta človek je že prejšnji dan pred stavko nekaterim delavcem povedal, da jih bo pri zadnjem vhodu spustil v tovarno. Seveda je to storil z namenom, da bi slabil enotnost stavkujočih, vendar se mu ta namera ni posrečila v celoti.

Delavci so takoj zvedeli, da teh 11 ljudi dela in so zastražili vse dohode in izhode iz tovarne — prav tako so bile stavkovne straže s čolni na reki Rinži. Ko so se delavci, ki so se izneverili enotnosti, uvideli, da je tovarna obkoljena, s stražami, se niso upali oditi domov, Podjetje je pozvalo svojega stalnega voznika, da bi odpeljal na postajo nekoliko zabojev blaga, kar je stavkovni odbor tudi dovolil. Na dvorišču tovarne so na voz naložili prazne zaboje, v katere so se nato spravili stavkokazi, ki so jih pokrili s pokrovi. Vse to je bilo narejeno v odsotnosti voznika, da ni videl, kaj bo peljal. Malo pred postajo so delavci odrinili pokrove — poskakali iz zabojev in se razbežali na svoje domove. Voznik se je tega močno prestrašil, ko so zaropotali pokrovi po tleh. Mislil je, da so se mu zaboji prevrnili in razbili. Tega dogodka še dolgo ni mogel pozabiti.

Še isti dan je stavkovni odbor pojačal straže. Tovariš Leskošek je sleherno noč pregledal, če so straže na svojih mestih. Pri tem poslu nam je mnogo pomagal pokojni rudar Jože Lavrič, ki je bil član Partije, njegova žena, Lojze Jagodič, Markovič Mijo in ostali brezposelni delavci, katerih žene so delale v tovarni. Spanja je bilo tisti čas bore malo. Po teh ukrepih ni nihče več silil na delo in je stavka lepo v miru potekala. Delavke so v mestu in okolici nabrale preko 50 klopotcev, ki so jih skrile v zgradbi, mimo katere je peljala glavna pot v tovarno. Tam sta vedno stala dva žandarja z žandarmerijskim vodnikom Sojerjem, ki je bil pravi vazal tovarnarja.

Ko so hoteli iti med stavko v tovarno ravnatelj Jože Ilc, so delavci stopili predenj, da mu preprečijo dostop. Da bi si izsilil prehod, se je začel prerivati z delavci in takoj so mu priskočili na pomoč še orožniki. Videč to, so delavke bliskovito izvlekle skrite klopotce in z njimi pričele obmetavati žandarje in Ilca, da so bili vsi rumeni in smrdljivi. Nek delavec je ravnatelju zalučal klopotec naravnost v odprta usta, da se je kar davil. Ves rumen in smrdeč po gnilih jajcih je šel na Sresko načelstvo, kjer je vložil prijavo. Ko so ga meščani videli in takoj nato tudi zvedeli za celotni potek tega dogodka, so se nasmejali kot že dolgo ne. To je bil povod, da so meščani z veseljem pogostili delavce, ki so slučajno zavili v njihove lokale. To je bil v obdobju te stavke edini incident in po tem dogodku je stavka potekala brez vsakih neredov in izgredov. Stavkujoče je moralno in materialno podprlo takratno slovensko zavedno uradništvo in kočevski obrtniki, ki so se dobro zavedali, da je njihov obstoj odvisen v veliki meri od delavstva. Stavka je bila uspešno zaključena 7. junija s 100 % uspehom Partije v prid delavstva s sledečo kolektivno pogodbo (original in foto kopije se hranijo v Muzeju NOB Kočevje).

Kolektivna pogodba

sklenjena med podjetjem »Triglav« prometno dd Tekstilana tvornica v Kočevju na eni in Splošno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije v Ljubljani kot predstavnico v podjetju zaposlenega delavstva na drugi strani.

Člen 1.

Mezde in mezdni sistem

Delo se plačuje načeloma na uro. Če se dela v akordu veljajo navadne urne plače kot temeljne in služijo za bazo pri določanju akordnega zaslužka.

Člen 2.

Temeljne urne plače

Tkalnica: Adjustiranje in skladišče, ter pripravljalnica. V tkalnici traja vajeniška doba 1 mesec dni. Vajenec ali vajenka sprejme na uro 1,50.

Po preteku učne dobe je temeljna plača brez razlike spola do 1. leta din 2.

Po preteku enega leta do dveh let 2,50 din.

Po preteku dveh let din 3.

Tiskarna: pomožni in zunanji delavci:

Začetniki do enega leta 2,50 din na uro.

Od enega do dveh let din 3 na uro.

Nad dve leti din 3,50 na uro.

Profesionalisti: temeljna urna plača 4 do 6 din.

V kolikor niso tu navedene vse vrste dela, ali če se upelje nova vrsta se temeljna urna plača določi s podpisniki kolektivne pogodbe in kot dodatek k pogodbi predpiše.

Delavec, ki je po službeni potrebi premeščen k drugemu delu, kjer je nižja plača mu ostane plača v prejšnji višini, ki jo je pre-

KOLEDAR

Sobota, 13. junija — Anton
Nedelja, 14. junija — Metod
Ponedeljek, 15. junija — Vid
Torek, 16. junija — Beno
Sreda, 17. junija — Gorazd
Četrtek, 18. junija — Bogdan
Petek, 19. junija — Julijana

GIBANJE PREBIVALSTVA

VELIKE LAŠČE

V Ljubljani so se poročili: Drobnič Franc, kmetovalec iz Žukovega 1, star 26 let in Peterlin Francka, gospodinja iz Škrajneka 1, stara 24 let; Kocjančič Miroslav, uslužbenec iz Kočevja, star 23 let in Perhaj Marija, uslužbenka iz Velikih Lašč 109, stara 27 let; Zgonec Henrik, kmetovalec iz Boštetov, star 24 let in Mestek Marija, kmetovalka iz Dednika, stara 20 let; Perovšek Franc, lesni manipulant iz Hudega konca, star 29 let in Žužek Jožefa, kmetovalka iz Marolč, stara 30 let.

Rodile so: Kaplan Cilka, gospodinja iz Velikih Lašč 41 — deklico Metko. V ljubljanski porodnišnici pa so rodile: Stritar Ivanka, gospodinja iz Rašice 24 — dva dečka, Jožeta in Andreja; Krašovec Tončka, gospodinja iz Podstrmca 6 — deklico Darinko; Zabukovec Marija, gospodinja iz Uzmanov 5 — dečka Andreja in Rejc Marta, uslužbenka iz Velikih Lašč 12 — dečka Marka.

DRAGA

Rodili sta: Križ Antonija, gospodinja iz Pungrta 3 — dečka Franca; v Podplanini 11 pa je rodila Košmrl Rozalija, gospodinja iz Čabra, ul. Ivana Gorana Kovačiča — deklico Majdo.

KOSTEL

Poročila sta se: Malnar Martin, strojni ključavničar iz Kočevja, Ljubljanska cesta 5, star 24 let in Rački Jožefa, gospodinjska pomočnica iz Kužlja 12, stara 22 let.

Rodila je Grgorič Jožefa, gospodinja iz Sapnika 1 — deklico Zlatko.

DOLENJA VAS

Rodili sta: Matelič Jožefa, delavka iz Dolenje vasi 12 — deklico Zalko; v ljubljanski porodnišnici pa je rodila Čampa Ivana, gospodinja iz Prigorice 42 — deklico Danico.

KOČEVJE

Rodile so: Komac Terezija, gospodinja iz Kočevja, Rudnik 26 — deklico Ljubico, Krkovič Matilda, gospodinja iz Kočevja, Trata 46 — deklico Matildo, Cetinski Albina, delavka iz Slovenske vasi 26 — dečka Emila. V ljubljanski porodnišnici pa so rodile Jurca Marija, gospodinja iz Muha vasi 4 — deklico Mojco, Goršič Marija iz Kočevja, Cankarjeva 5 — deklico Brigito, Volf Amalija iz Livolda — dečka Alojza, Štrumbelj Pepca, delavka iz Kočevja, Roška cesta 8 — dečka Marka in Jureč Marija iz Mozlja 15 — dečka Joška.

Umrl je Pirnar Franc, krojaški pomočnik iz Kočevja, Reška cesta 3, star 26 let.

PREKLICI

Preklicujem izjave o Alojziju Lavriču iz Grčaric 36 kot neresnične. Mohar Ivan, Grčarice.

Obžalujem in preklicujem žaljivke izrečene o Ivani Lesar, preužitkarici iz Kota št. 5 pri Ribnici. Mihelič Marija, Kot št. 6 pri Ribnici.

PRODAM

Ugodno prodam motorno kolo »Java«, 150 ccm. Interesenti dobijo naslov na upravi lista.

PRODAM

Ugodno prodam skoraj nov otroški športni voziček. Naslov v upravi Novic.

SLUŽBA

Takoj sprejmem 14—18 letno dekle za čuvanje otroka. Plača po dogovoru. Petek Vera, Ribnica 233.

ČESTITKE

Lesarjevi mami in atu z Brež št. 17 želijo za 30-letnico poroke vse najboljše hčerka Angelca in zaročenec Jože.

— * —

Dragemu atu Alojzu Čampu iz Hudega konca želijo vse najboljše k njegovemu rojstnemu dnevu in godu vsi njegovi.

— * —

Dragi sestri Ivani Pasalich, ki živi v Ameriki želi za dvojno praznovanje vse najboljše, sestra Karolina in ostali sorodniki.

ČESTITKE

Vidi Hodnikovi na Reki želijo za god vse dobro in lepo oče, mama in Mima.

— * —

Dragemu sinu in bratu Jožetu Tanko iz St. Catharines želijo za rojstni dan vse lepo mama, Lojze, Janez in Marinka.

— * —

Dragemu Francetu Katernu iz Kočevja vse najboljše k njegovemu godu in še na mnoga leta, Majdi, Zlatki in Marici pa lep pozdrav, želi družina Mavrovič.

KINO

JADRAN, Kočevje: 12. junija ameriški film »Nasilje«, 13. in 14. junija jugoslovanski barvni film »Edini izhod«, 17. in 18. junija francoski film »Vlačuga, vredna spoštovanja«, od 19. do 21. junija ameriški barvni cinemascopski film »Preko mnogih rek«.

SVOBODA, Rudnik: 13. in 14. junija kitajski film »Haifa«, 20. in 21. junija sovjetski film »Žerjavi letijo«.

RIBNICA: 13. in 14. junija ameriški film »Za sledjo morilca«, 20. in 21. junija ruski film »Veliki poziv«.

SODRAŽICA: 13. in 14. junija jugoslovanski film »Svojega telesa gospodar«, 20. in 21. junija angleški film »Kratko srečanje«.

LOŠKI POTOK: 14. junija ameriški barvni film »Piknik«, 21. junija sovjetski barvni film »Novoletni ples«.

VELIKE LAŠČE: 13. in 14. junija ameriški barvni film »Lepotica za milijon dolarjev«, 20. in 21. junija francoski film »Očka, mamica, služkinja in jaz«.

DOBREPOLJE: 13. in 14. junija italijanski barvni cinemascopski film »Možje in volkovi«, 17. junija poljski film »Resnični konec vojne«, 20. in 21. junija italijanski film »Kruh, ljubezen in ljubosumje«.

PONIKVE: 18. junija poljski film »Resnični konec vojne«.

KOČEVSKA REKA: 13. in 14. junija japonski barvni film »Vrata pekla«, 17. junija jugoslovanski film »Male stvari«, 20. in 21. junija ameriški barvni film »Roberta«.

PREDGRAD: 13. in 14. junija ameriški barvni film »Dolina nasilja«, 20. in 21. junija ameriški barvni film »Nocoj bomo peli«.

OSILNICA: 14. junija italijanski film »Dekle z reke«, 21. junija japonski barvni film »Krov Japonske«.

BROD NA KOLPI: 13. in 14. junija film »Dvoje priznanj«, 20. in 21. junija ameriški barvni film »Boj svetov«.

Francija Pirnarja ni več . . .

Bliskovito se je razširila po mestu vest, da je preminul Franci. Nihče ni doumel te krute stvarnosti. Saj smo bili zvečer z njim še na igrišču košarke, gledali smo skupno program televizije. »Je to mogoče?« so se spraševali njegovi tovariši in z njimi vsi, ki so Francija poznali. Pa vendar je tako. Zjutraj, ko se je z mladeniškim veseljem pripravljal na delo, mu je nenadoma za vedno prenehalo biti blago srce.

Franci, ki je bil star komaj 26 let, izhaja iz napredne delavske družine. Pred enajstimi leti se je kot petnajstletni deček priselil z družino v Kočevje. Izučil se je krojaške obrti in je bil med najdelavnejšimi pomočniki podjetja »Mestno krojaštvo«. Poleg vsega tega je z veliko voljo in veseljem našel še dovolj časa za družbeno delo. Z vso vdanostjo mladeniškega poleta se je oklenil dela pri telesnovzgojnem društvu »Partizan« Kočevje, kateremu je posvetil ves svoj prosti čas, kakor tudi njegov oče in trije bratje. Kot deček se je uvrstil v mladinske oddelke, kjer je pridno vadil telovadbo in razne športe. Razvijal se je v dobrega športnika, pri tem pa pokazal veliko veselje do samega organizacijsko-upravnega dela v društvu in na polju telesne vzgoje sploh. Na raznih tečajih se je izpopolnil v dobrega vodnika in tehničnega delavca. Usposobil se je za trenerja namiznega tenisa, ter za atletskega in smučarskega sodnika. Bil je član društvene uprave in načelštva. Skrbel je v glavnem za razvoj namiznega tenisa. Organiziral je veliko namiznoteniških turnirjev tudi v republiškem merilu. Bil je član odbora Namiznoteniške zveze Slovenije, sodeloval pa je tudi v vrstah Ljudske mladine.

Z vsem delom, njegovim lepim in blagim značajem, resnicoljubjem in iskrenim tovarištvom si je pridobil nešteto prijateljev, mladih in starejših. V vrstah »Partizana« je nastala velika boleča vrzel. Izgubili smo tovariša in sodelavca, katerega lik nam bo ostal v trajnem spominu kot vzor in zgled.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega nepozabnega in skrbnega očeta, soproga, brata, zeta, bratranca in svaka

ANTONA KOVAČA

gostilničarja iz Osilnice

se zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so ustno ali pismeno iskreno sočustvovali z nami ter z venci in spremstvom počastili pokojnega na njegovi zadnji poti.

Posebno pa izrekamo prisrčno zahvalo tovarišem, ki so v najtežjih trenutkih priskočili v pomoč z dobronamernimi nasveti in dejanji Silvi Rakovec, Rajku Dolinarju in soprogi, Mileni Kokotec, vsem tovarišem iz Kočevja, Čabra in Ljubljane ter požrtvovalnim sosedom, kakor tudi Mirku Ožuri, ki je pokojnemu dal poslednje slovo v imenu vseh množičnih organizacij.

V Osilnici, dne 4. junija 1959

Žalujoči ostali

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki so mi ob tragični smrti mojega moža

JOŽETA JURJEVIČA

iz Morave

na kakršenkoli način pomagali, sočustvovali z menoj, mu darovali vence in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujem se Občinskemu odboru ZB NOV, krajevnemu odboru ZB Štalcarji, gasilcem iz Kočevske Reke in Morave, Upravi cest, UROJ iz Kočevske Reke in vsem ostalim.

Žalujoči: žena Marija z otroci, brat Alojz z družino, sestra Marija z družino in ostalo sorodstvo.

RAZPIS

Upravni odbor Trgovskega podjetja Loški potok, razpisuje na podlagi člena 69 pravil podjetja delovno mesto za

poslovodjo poslovalnice v Podpreski

Pogoji: visokokvalificiran delavec trgovske stroke ali kvalificiran delavec z večletno prakso.

Pismene prošnje pošljite na upravni odbor podjetja do 30. junija 1959.

Upravni odbor
trg. podjetja »Loški potok«

Avtobusni vozni red

Kočevje — Novo mesto

Avtobus na progi Kočevje — Novo mesto vozi ob delavnikih in nedeljah. Odhod avtobusa iz Kočevja ob 5.00. uri, prihod iz Novega mesta v Kočevje, ob delavnikih ob 16.27. uri, ob nedeljah ob 19.40. uri. Odcep za Polom, odhod ob 5.13. uri, prihod iz Novega mesta ob 16.14. uri, ob nedeljah pa ob 19.27. uri. Odcep za Lopato, odhod ob 5.40. uri, prihod iz Novega mesta ob 15.42. uri, ob nedeljah pa ob 18.55 uri. Dvor, odhod ob 5.58. uri, prihod iz Novega mesta ob 15.19. uri, ob nedeljah pa ob 18.32 uri. Dolenjske Toplice, prihod ob 6.27. uri, odhod proti Novemu mestu ob 6.37. uri. Povratek iz Novega mesta, prihod ob 14.44. uri, ob nedeljah ob 17.57. uri, odhod ob 14.54. uri, ob nedeljah ob 18.07. uri. Prihod v Novo mesto ob 7.10. uri, odhod proti Kočevju ob 14.15. uri, ob nedeljah pa ob 17.30. uri.

Avtobus ima zvezo ob 7.30.uri za Zagreb in popoldne ob 14.30. uri iz Zagreba za Kočevje, ter ob 7.20. uri iz Kandije za Črnomelj in nazaj ob 12.40. uri s prestopom v Kandiji na avtobus za Kočevje.

Kočevje — Ljubljana

Na progi Kočevje — Ljubljana vozi avtobus vsak dan — ob delavnikih in nedeljah. Odhod iz Broda na Kupi ob ob 5. uri, prihod v Kočevje ob 6.25. uri. Odhod iz Kočevja ob 16.30. uri, prihod v Ljubjano ob 8.35. uri. Odhod iz Ljubjane ob 14. uri, prihod v Kočevje ob 16.25. uri. Odhod iz Kočevja ob 16.30. uri, prihod na Brod na Kupi ob 17.40. uri.

Avtobus ima zvezo z avtobusom z Osilnice in nazaj za Osilnico v Brodu na Kupi, za Stari trg in Črnomelj tja in nazaj v Kočevju razen ob četrtkih in nedeljah.

Po dolgem in mučnem trpljenju je preminul naš član

MR. PH. IVAN SAJOVIC

tehnični direktor Kemične tovarne Kočevje

Neumornega delavca in iskrenega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

SINDIKALNA PODRUŽNICA
KEMIČNE TOVARNE KOČEVJE

DELOVNI KOLEKTIV KEMIČNE TOVARNE KOČEVJE

sporoča žalostno vest, da je po dolgem mučnem trpljenju preminul dne 11. t. m.

MR. PH. IVAN SAJOVIC

tehnični direktor Kemične tovarne

Pogreb pokojnika bo v soboto 13. t. m. popoldne v Ljubljani

Neumornega delavca-intelektualca, dobrega in iskrenega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu

Kolektiv Kemične tovarne Kočevje

jemal pri prejšnjem delu. Če pa je premeščen k delu z višjo plačo, mu ista pripada od dne, ko je začel dotično delo opravljati.

Člen 3.
Delo v akordu

Akordne postavke oz. zaslužki se določijo v sporazumu z delavskimi obratnimi zaupniki vedno tako, da so v skladu z najnižjimi akordi v ostalih tekstilnih tovarnah dravske in savske banovine in sicer tako, da je delavstvu omogočeno zaslužiti v vsakem slučaju več kot so navadne urne plače. Kadar se uvaja nove predmete, katerim akordna postavka ni določena se plača urna plača. V teku 14 dni pa podjetje sporazumno z delavskimi obratnimi zaupniki določi akordno postavko, ki se pripiše k tarifi. Določene akordne postavke so sestavni del kolektivne pogodbe ter se brez sporazuma ne morejo znižati.

Člen 4.
Izplačevanje zaslužka in odtegljaji

1. Zaslužek se izplačuje v gotovini vsako drugo soboto.
2. Od zaslužka se sme odtegniti le zakonito zagotovljene zneske.
3. Na izplačilnih izkazih naj bodo navedeni urni kakor tudi akordni zaslužki in skupni zaslužek. Dalje naj bodo specificirani vsi odtegljaji in izplačni zneski.
4. Vsako prvo izplačilo v mesecu se izplača samo na podlagi akordov, pri drugem izplačilu v mesecu se pa poračuna event. razlika med akordi in minimalno plačo.
5. Reklamacije radi nepravilnega izplačila se morajo prijaviti takoj pri prejemu, reklamacije glede zaračunavanja pa nadalje v treh dneh po izplačilu pri vodstvu podjetja.

Člen 5.
Delovni čas, čez urno delo in prazniki

1. Delovni čas je 8 ur dnevno. Kadar se dela 1 sklad se prične ob 7. uri zjutraj in konča ob 15.30, s polurno opoldansko pavzo.
2. Vsako delo čez 8 ur dnevno se plača v smislu § 10 zak. o zaščiti delavcev s 50% pribitkom na normalno plačo.
3. Delo v splošnem počiva vse nedelje in sledeče praznike: Novo leto, Velikonočni ponedeljek, 1. maj, Binkoštni ponedeljek, Telovo, Vsi sveti, Božič, 1. in 2. dan Božiča, vsi državni prazniki, ostali prazniki po dogovoru. Poleg tega se ne dela popoldneve pred Veliko nočjo, Božičem in Novim letom. Navedene praznike se plača 100% če bi se delalo.
4. V ostalem veljajo glede delovnega časa zakonite določbe.

Člen 6.
Odškodnina radi bolezni in zadržkov pri delu

1. Delavstvo ima pravico do normalne plače v slučajih, ki jih navaja obrtni zakon v §§ 219, 20 in 21. K § — u 219, odst. 1. se imajo poleg drugih važnih razlogov smatrati tudi sledeči: a) lastna bolezen, tetina bolezen, porod ali smrtni slučaj v družini (starši, mož, žena, lastni otroci, brat, sestra), ako živi v skupnem gospodinjstvu, c) lastna poroka, d) ambulatorično zdravljenje v času dela, e) udeležba pri raznih zakonitih volitvah na sedežu podjeta, f) vojaški nabor, g) uradn poziv k oblastem.

Pripomba: V slučaju pod a) pritiče delavstvu običajna plača brez odbitka bolniške blagajne za prvi teden dni bolezni, v slučaju pod b) pripada odškodnina za 3 dni, pod c) pa za 2 dni, pod d) je smatrati povečanje ambulatorija v svrho zdravljenja zobovja, oči in drugih manjših bolezni, radi katerih mora delavstvo med delovnim časom posečati zdravnika, v slučajih, kakor v slučajih e, f in g, se delavstvu za čas, ko je delo zadržan, ne sme od zaslužka ničesar odtegniti, razumeti je samo čas, ki je bil z pravilom neobhodno potreben. V vsakem slučaju pa mora prizadeti svojo odsotnost prijaviti svojemu predstojniku in prinesti na zahtevo tudi potrdilo o upravičenem zadržku. V smislu § 220 pripada delavstvu odškodnina za čakanje na delu, ki ga povzročajo razne napake ter jih ni sam zakrivil. Delavcu, ki je bil leto dni nepretrgoma zaposlen pripada, če je pozvan na orožne vaje 4 tedenska plača, kakor to predvideva § 221 o. z.

Člen 7.
Delavski obratni zaupniki

1. Za poslovanje obratnih zaupnikov veljajo tozadevna zakonska določila. 2. Pri event. sporih, ki izvirajo iz delovnega razmerja med delavstvom in podjetjem rešujejo v prvi vrsti obratni zaupniki, spore, ki so večjega značaja in one, ki jih ni mogoče rešiti z zaupniki pa rešujejo podpisniki pogodbe.

Člen 8.
Splošna določila

1. Profesionistom v delavnici: strojnikom, kurjačem, čistilcem kotlev in kanalov, mazačem strojev, da podjetje brezplačno letno blago za eno delovno obleko.

Člen 9.
Veljavnost in odpoved pogodbe

Pogodba stopi v veljavo, čim je podpisana od podjetja in delavstva organizacije, ki jo je predložila. Pogodba je za dobo pol leta neodpovedljiva, nadalje je odpovedni rok 3 mesece. Prvi odpovedni rok je 1. januar 1936, pogodba se odpove iz ene ali druge strani v rekomandiranem dopisu.

Kočevje, dne 7. junija 1935.

Za »Triglav« prometna d. d.
Ilc Jože
Za splošno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije
Leskovšek Franc
Jakomini Lovro
Za delavsko zbornico
Sedej Lojze

Brezigar Mirko

Značilno je to, da se je v kolektivni pogodbi med ostalimi prazniki legaliziral tudi praznik dela 1. maj. Marsikateri bralec se bo vprašal čemu so v kolektivno pogodbo vnesli § 10 zakona o zaščiti delavcev, nadalje §§ 219, 20 in 21 obrtnega zakona, saj so bili ti paragrafi že zdavnaj uradno priznani in uzakonjeni. Da, res je tako, vodstvo tovarne je tem zakonom oporekalo, da niso več veljavni, da so zastareli in da so bili podjetjem takrat vsiljeni, ko so bil rdečkarji v vladi. Lepo in jasno so bili napisani ti zakoni o zaščiti delavcev, vendar se na žalost niso izvajali. Sramotno in žalostno je bilo dejstvo za takratne oblastnike, da si je delavstvo že uzakonjene pravice moralo zavarovati še s kolektivnimi pogodbami.

Ko smo po končani stavki spremljali do postaje tov. Leskoška, Sedeja in Jakominija, nam je zbranim Sedej dejal, da ima rad tega dedca — kazaje na tov. Leskoška, le da je malo preveč revolucionaren. Jakomini pa mi je rekel, da naj pustim te komuniste pri miru. S tem mi je bilo še bolj jasno, zakaj je toliko okleval za izvedbo stavke. To je bil samo še en dokaz več med neštetimi, da so socialpatriotski voditelji desna roka kapitalistov, ki na prav tako parazitski način živijo na račun delavskih žuljev kot kapitalisti.

Po zaključku stavke se je tovarnar izrazil, da ga ta 16 dnevna stavka stane 1,5 milijona dinarjev in da bi rad dal še enkrat toliko, samo da bi se znebil delavskih zaupnikov. Iz te izjave je razvidno predvsem dvoje: 1., da so komunisti v tovarni pravilno izvršili svojo nalogo, ki jo je pred njih postavil partijski komite in 2., kakšne ogromne dobičke je spravljal tovarnar, če je imel v 16 dnevih stavke za 1,5 milijona manj dobička!

Po preteku 1 meseca po stavki je tovarnar napravil izprtje (opomba: odpoved celotnemu delastvu) z namenom, da se znebi delavskih zaupnikov in najbolj revolucionarnih delavcev. Jasno je, da to ni bilo samo njegovo delo, brez dvoma so se našli ljudje, ki so se izneverili interesu svojega naroda. Tri dni po izprtju je tovarnar spet sprejel nazaj v delo celotno delavstvo razen delavskih zaupnikov in tistega dela delavcev in delavk, ki so bili med stavko najbolj revolucionarni.

Stavka je bila dober opomin tovarnarju in mu je vlila toliko strahu, da se tudi po tem, ko ni bilo več delavskih zaupnikov v tovarni, ni upal kršiti sprejete kolektivne pogodbe.

Po dveh mesecih po končani stavki je partijski komite uspeh te stavke povsem pozitivno ocenil za naše kočevsko območje. Po stavki je močno naraslo članstvo v kulturno-prosvetnem društvu »Svoboda« predvsem iz vrst mladine. Politično revolucionarna zavest se je močno dvignila tudi pri ostalem delavstvu v raznih strokah. Veliko simpatij pa si je Partija pridobila pri malih kmetih, ko je dala med množico parolo, da se zarobljeni predmeti in živina na sejmih za naplačilo davkov ne sme odkupovati, marsikatera edina kravica, ki bi morala biti prodana po financarjih za kritje visokih davkov, je romala nazaj v hlev malega kmeta. To omenjam le zaradi tega, ker je bila borba za malega kmeta istočasno kot stavka.

Politična revolucionarna zavest je vedno bolj rasla iz leta v leto, tako da nas fašistična okupacija in zahrbtni napad na našo domovino nista našla nepripravljene in politično neenotne na področju Kočevske. Najlepši dokaz za to je ta, da izdajalci slovenskega naroda in fašistični zavojevalci niso mogli ustvariti belogardistične postojanke iz vrst tukajšnjega delovnega ljudstva, temveč so pripeljali belogardiste iz drugih krajev. Naši zavedni delavci pa so odšli v borbo v partizanske edinice za srečnejšo bodočnost vseh delovnih ljudi, zvesti načelom KPJ. (Konec)

NOVICE POSREDUJEJO

Moj prijatelj trdi, da je maturiral s šestnajstimi leti starosti. Kaj menite, je to mogoče?
L. R. Ribnica

Bilo je mogoče. Pred petnajstimi leti se je s šestim letom vpisal v osnovno šolo, z desetimi v gimnazijo, ki je trajala tri leta, in s trinajstimi na srednjo šolo, ki je bila tudi tri leta in z diplomo na srednji šoli je opravil tudi veliko maturo. To je bila redna šolska pot.

— * —

Nisem povsem na jasnem, kdaj se najprej napiše ime ali priimek in kje akademski naziv. Odgovorite, da bo razumljivo vsem in se bodo po tem tudi ravnali!
M. P. dijak

Vedno pišemo najprej ime in nato priimek, če ima kdo akademski naslov pa najprej tega, n. pr. — dr. France Prešeren. Izjema je le, kjer je upoštevan abecedni red (v imenikih, leksikonih itd.) takrat pa napišemo najprej priimek, akademski naslov, če ga ima, in nato ime, n. pr. — Prešeren dr. France.

— * —

Že večkrat sem slišala, če se rodita dvojčka, deklica in deček, da sta kot dorasla neplodna. Je to res? *Duša S. Velike Lašče*

Če sta sicer normalna, sta plodna kot vsak drugi. Vsaka druga misel je netočna.

— * —

Rada bi postala paznica v ženski kaznilnici. Kaki so pogoji in kam naj se obrnem.
F. Š. Kočevska Reka

Pogoj je polnoletnost, potrdilo o nekaznovanju in moralno politični pogoji za to službo. Prošnjo vložite na Sekretariat za notranje zadeve LRS, personalna služba, Ljubljana, Kidričeva 2.

— * —

Sosed, ki mora ob nedeljah po meso za družino, mi je rekel, da v bodoče ne bo več čakal v dolgi vrsti, temveč da bo postal vegetarijanec. Rada bi vedela, kaj to pomeni? *Marica K. Trg svobode*

Vegetarijani so ljudje, ki se hranijo samo z rastlinsko hrano, tudi ne pijejo in kadijo. Strogi vegetarijanci uživajo samo rastlinsko hrano, če je le mogoče surovo, medtem ko umerjeni uživajo tudi hranilne snovi od živih živali, kot n. pr. mleko, jajca, maslo itd.

— * —

Te dni je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta, tovariš Kardelj, na obisku v skandinavskih državah. Koliko meri Skandinavija in katere so te države?
Jože P. Dobrepolje

Skandinavija je otok na severu Evroke. Meri 770.000 km² in ima 10 milijonov prebivalcev. Gosteje sta naseljena samo južni del in primorje. Na polotoku sta državi Norveška in Švedska. Zaradi kulturne in zgodovinske povezanosti z njima prištevamo tudi Dansko med skandinavske države, čeprav ta leži na evropski celini.

Zanima me, kje se pri nas dobijo razne medicinske in farmakološke knjige (o uporabi raznih kemikalij in rastlinskih delov v zdravilne namene).
»Incognitus«

Preglejte spiske knjig v Ljudski in šolski knjižnici in gotovo boste kaj našli.

— * —

Zvedel sem, da se dobijo posebni katalogi za filateliste. Kam naj se obrnem?
J. L. Loški potok

Najbolj znana in upoštevana kataloga sta švicarski »Zummstein« in nemški »Michel«. Za točne naslove pa se obrnite na »Jugofilatelijo« v Ljubljani.

IZ NAŠIH KRAJEV

Med dobrepoljskimi pionirji

V Dobrepolju smo veselo praznovali Dan mladosti. Bilo je lepo sončno vreme. Obiskali so nas pionirji druge osnovne šole iz Ljubljane in pionirji iz Velikih Lašč. Že od 12. ure dalje je bilo pred šolo in na fizkulturnem igrišču vse živo. Ljubljančani so se pripravljali za pevski nastop, pionirji — violinisti so uglašali svoje violine. Po telovadišču so se podili dobrepoljski in laški pionirji za žogo in poskušali, kdo bo dal močnejši udarec. Tudi pionirke so se igrale z žogo.

Ob 3. uri popoldne se je začel prvi del programa — tekmovanje pevskih zborov. Najprej je nastopil pevski zbor iz Velikih Lašč. Zbor je bil majhen, a je lepo zapel. Poslušalci so mu navdušeno ploskali. Tudi naš pionirski pevski zbor je lepo zapel. Najbolj navdušeni pa so bili poslušalci nad ljubljanskimi pevci. Spremljali so jih pionirji violinisti. Dobrepoljski in laški pionirji so pozdravili ljubljanske pionirje z burnim ploskanjem. Dobrepoljski pionirji smo izrazili željo, da bi se radi še srečali z ljubljanskimi pionirji. Ljubljančani so obljubili, da nas bodo obiskali.

Potem smo šli na fizkulturno igrišče za šolo. Tu so se pomerili naši pionirji z laškimi v odbojki in v igri med dvema ognjema. Dobrepoljski odbojkarji so pokazali, da so veliko močnejši od laških in so tudi prepričljivo zmagali. Zelo lepo igro so pokazale dobrepoljske pionirke. S svojo organizirano in hitro igro so imele lep uspeh. Tudi pionirke in pionirji Velikih Lašč so pokazali v igri med dvema ognjema veliko spretnosti in požrtvovalnosti. Vendar zaradi neorganiziranosti in zaradi slabega poznavanja pravil igre niso dosegli uspehov. Na igrišču je bila množica pionirjev in pionirk, ki so navdušeno pozdravljali igralce in spremljali vsak gib pri igri. Kričanje pa je veljalo tudi sodniku, ki je sodil pristransko, kar so pionirji hitro ugotovili.

Tako smo dobrepoljski pionirji proslavili svoj praznik.

Juvanc Anika,
učenka VII. raz. Dobrepolje

ZA KOPALNI BAZEN

Dela pri urejevanju kopalnega bazena v Črnem potoku so v popolnem razmahu. V prostovoljnem delu sodelujejo vaščani Črnega potoka in Zajčjega polja, posebno pa so se izkazali pri delu mladinci iz obeh vasi. Omeniti je treba tudi nekatera podjetja, ki prevažajo gradbeni material na gradbišče. Graditelji računajo, da bo bazen dograjen do konca tega ali v začetku prihodnjega meseca.

Vaški odbor SZDL, ki je iniciator teh del, prosi mladino okoliških vasi, da bi se tudi ona udeležila in pomagala s prostovoljnim delom pri čiščenju notranjosti plavalnega bazena. Prebivalce vabi na ogled bazena, ki bo kmalu mnogim nudil ugodje in užitek.

Zato pa pomagajte graditeljem, da bo lahko bazen zgrajen do vročih poletnih dni!

Z delom v rudniku smo zaslužili denar za izlet

Ker prihaja vsako leto več rojakov — izletnikov v domovino na obisk tudi v naš kraj, je naša dolžnost, da navežemo bolj tesne stike z njimi in jih seznanimo z našo stvarnostjo in dosedanjimi uspehi ter bodočim razvojem pri nas. Zato je društvo Izseljenske Matice Slovenije, podružnica Kočevje, sklenilo, da ob priliki izseljeniškega tedna priredi izlet obenem z našimi izseljenci, ki bodo takrat na oddihu v domovini.

Da bi si pridobili finančna sredstva za izvedbo programa, se je odbor podružnice obrnil na upravni odbor rudnika Kočevje s prošnjo, da bi nam dovolil udeležbo za eno delovno akcijo in bi tako pridobili sredstva. Upravni odbor je naši prošnji ustregel. Dela se je udeležilo 32 članov podružnice.

Upravi rudnika se zahvaljujemo za vsestransko naklonjenost, s katero nam je omogočila uspešno nadaljevanje našega dela. Želimo in upamo, da bi tudi v bodoče z razumevanjem upoštevali morebitne prošnje. Hvala tudi nadzornemu kadru za lepo razporeditev dela.

Veselih obrazov smo po končanem delu zopet enkrat bili od rudniške ilovice črni in umazani vsi tisti, ki so že nekaj let v pokoju in drugi, ki še nikoli niso nakladali premoga.

Naše delo naj bi dalo zgled ostalim podjetjem in ustanovam v Kočevju, da bi tudi oni prispevali za tesnejšo povezavo z našimi ljudmi, ki živijo v tujini in s tem pridobili ugled v tujini in doma.

T. L.

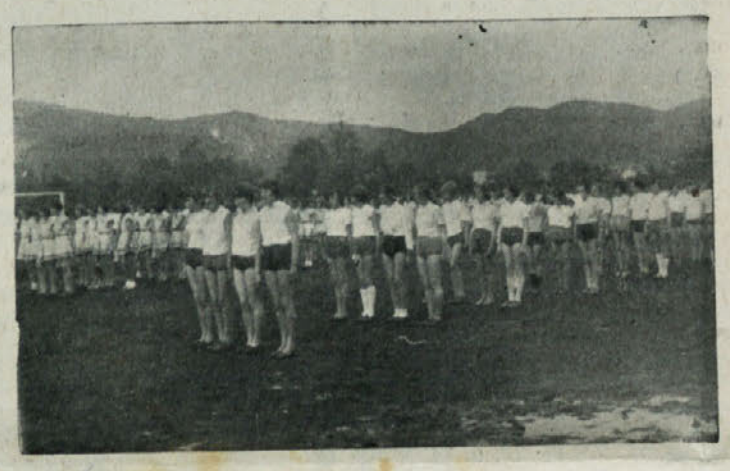

Poročali smo že o letnem nastopu TVD Partizana v Ribnici. Na sliki: telovadkinje in telovadci med nastopom (Foto A. Božič)

TEKMOVANJE STRELCEV

Strelska družina Kočevje je v počastitev 40-letnice KPJ organizirala strelska tekmovanja. Od 18 prijavljenih sindikalnih podružnic se je tekmovanja udeležilo samo 10 ekip po pet članov.

Od tisoč možnih krogov so dosegli: (v oklepaju navajamo najboljšega strelca ekipe):

1. Rudnik, 740 krogov, (V. Planinc)
2. Kemična I, 727 kr. (I. Čoklec)
3. »Avto«, 720 kr. (V. Kužnik ml.)
4. Kemična II, 710 kr. (D. Oražem)
5. ObLO, 709 kr. (I. Arko)
6. »LIO« 681 kr. (J. Župančič)
7. Ključavničarstvo 635 (D. Škvarč)
8. Rezervni oficirji I
9. Ključavničarstvo-ženske
10. Rezervni oficirji II.

V finalnem tekmovanju pa se bodo pomerile še prve tri ekipe.

Najboljša Stara cerkev in Dolga vas

V ocenjevanju prostovoljnih gasilskih društev v kočevski občini, v katerem sodeluje 16 gasilskih društev, 5 jih je zaradi objektivnih razlogov odstopilo, sta dosegli do sedaj najboljše rezultate PGD Stara cerkev in Dolga vas. Ocenjevanje se je začelo 19. aprila, zaključilo pa se bo 21 junija. Gasilska društva so pri ocenjevanju razdeljena v tri kategorije: v I. kategoriji je društvo iz Kočevja, v II. društva iz Stare cerkve, Kočevske Reke in Livolda, v III. kategoriji pa ostala gasilska društva.

Ocenjevanje društev obsega 15 disciplin iz splošne organizacije v društvih ter praktičnega in športnega dela. Do sedaj so opravili že z 10 disciplinami. Kot smo že omenili, se za prvo mesto borita gasilski društvi iz Stare cerkve in Dolge vasi, ki sta dosegli pri dosedanjem ocenjevanju največ uspehov.

14. junija se bodo v Kočevju pomerili v športnih disciplinah gasilci iz Kočevja, Stare cerkve, Kočevske Reke in Livolda. Športne discipline obsegajo: skok v daljavo in višino, hojo po gredi, plezanje po lestvi in spuščanje po lestvi in tek pod masko in gašenje z vedrovko.

Vsem gasilcem, ki sodelujejo v ocenjevanju, povprečna udeležba je nad 75 % vseh gasilcev; želimo, da bi si v ocenjevanju dela pridobili čim več izkušenj, ki so jim potrebne pri njihovem delu!

ALI RES NI STANOVANJA V VASI

Uslužbenka krajevnega urada Vas-Fara že nad leto dni stanuje v slabem in nezdravem stanovanju. Ob deževju priteka voda v stanovanje, električar je odklopil električno razsvetljavo.

Uslužbenka je bila med vojno mladinska aktivistka na Banjaloškem terenu — je zavedna in predana naši stvari. Med vojno je izgubila tudi zdravje, tako da je sedaj slabotnega zdravja. Naj omenim, da je sposobna, dobra in požrtvovalna pisarniška moč in pri ljudeh priljubljena.

Pred kratkim je izgubila mater, kar ji je prizadejalo nove bolečine poleg težav, ki jih ima z neurejenim stanovanjem. Če že ne morejo drugje, naj bi vaščani Vasi sami uredili to zadevo in ji preskrbeli boljše stanovanje.

V. M.

Rudarji za svoj praznik

Kočevski rudarji bodo letos še posebno lepo proslavili svoj praznik — Dan rudarjev. Rudarski praznik bodo združili s proslavo 40-obletnice delovanja KPJ. Kot vemo, je bilo na Rudniku pred vojno in med vojno jedro komunistične dejavnosti na Kočevskem.

S praznovanjem bodo začeli 28. junija. Tega dne bodo slovesno odprli nov Rudarski dom, ki je v ponos Rudniku in njenim graditeljem. Odkrili bodo tudi spominsko ploščo — rudarjem komunistom, ki so pred 40. leti začeli pot boja za zmago napredne ideje. V novem Rudarskem domu bo tega dne odprta rudarska razstava.

Rudarji bodo nadaljevali s proslavljanjem ves teden do 3. julija, ko bo Dan rudarjev. Med tem časom se bo zvrstilo več kulturnih in športnih prireditev. Gostovala bo dramska družina Svobode Trbovlje, pevski zbor iz Trbovelj, z dramskim delom bo nastopila tudi Svoboda-mesto Kočevje. Tiste dni bo gostovala s koncertom Slovenska Filharmonija v Šeškovem domu. Tudi godba rudniške Svobode bo dala k proslavi lep prispevek.

Poleg kulturnih bodo v času od 28. junija do 3. julija tudi športne prireditve. Športniki-rudarji iz Kočevja bodo imeli v gostih nogometaše-rudarje iz Velenja, Hrastnika in Zagorja. Naj še omenimo, da bo v tem času tudi šahovska simultanka in drugo.

2. julija zvečer bo na Rudniku velik ognjemet, rudarji pa bodo tega dne šli v povorki v mesto z godbo rudniške Svobode na čelu.

Pokrovitelj proslav, ki bodo na Rudniku, bo tovariš Dušan Bravničar, član CK ZK Slovenije in znan revolucionar-komunist na Kočevskem.

Rudnik bo pred začetkom proslav izdal posebno spominsko brošuro.

Letošnje proslave na Rudniku bodo med največjimi političnimi, kulturnimi in športnimi manifestacijami v letih po osvoboditvi. Vse te prireditve pa naj izzvenijo v počastitev 40-obletnice dela naše Partije, s katero je bil delavski življelj na Rudniku povezan vse od začetka njenega delovanja.

Šoferji v Starem trgu

Pred kratkim je 33 kandidatov, članov AMD Stari trg ob Kolpi, opravljalo šoferske-amaterske izpite pred novomeško komisijo v Starem trgu. Čeprav so bili izpiti precej trd oreh, jih je 67 % uspešno opravilo. AMD v Poljanski dolini je še zelo mlado, a zaradi delavnosti in dobro organiziranega dela dosega prav lepe uspehe. Lani ob tem času ni bilo v tej dolini še nobenega šoferja-amaterja niti ne motornega vozila. Danes pa je po dveh opravljenih tečajih že 40 šoferjev-amaterjev, večina iz obeh kategorij, in 17 motornih koles ter 1 osebni avtomobil. Za dosežene uspehe vse pripoznanje inštruktorju tov. Glavaču in pa celotnemu članstvu.

KNJIGOVODSKI IZPITI

Knjigovodski izpiti bodo v soboto, dne 27. junija 1959 v prostorih hotela »Pugled« v Kočevju. Pričetek pismenih izpitov bo ob 8. uri dopoldne, pričetek ustmenih izpitov pa ob 15. uri. Pismene prijave vložite do 20. junija 1959 na naslov: Društvo ekonomistov Sekcija knjigovodij Kočevje.

ZANIMIVOSTI OD TU IN TAM

Avtomobili zunanjih ministrov

Na konferenco štirih zunanjih ministrov v Ženevi je prišlo tudi veliko novinarjev. Te pa ne zanimajo samo politične vesti s konference, temveč hočejo vedeti, kakšno je osebno življenje ministrov, v kakšnih avtomobilih se vozijo itd. O avtomobilih pravijo tako:

Minister za zunanje zadeve Združenih držav Amerike Cristian Herter ima najnovejši tip avtomobila. Njegov »Cadilac« je letošnji model in ima prevoženih 4000 km.

Na drugo mesto pride po starosti in kilometraži avtomobil ministra za zunanje zadeve Vzhodne Nemčije dr. Lotharda Bolzca. Avtomobil znamke »Saksenring« je letošnji model in je prevozil 4800 kilometrov.

Sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko se vozi v »ZIS«, ki je podoben predvojnemu »Pakardu«. Je model iz leta 1956 in je prevozil 18.000 km.

»Citroën« francoskega ministra za zunanje zadeve Couve de Murvilla in »Mercedes« zahodnonemškega predstavnika dr. Vilhelma Grewea sta sorazmerno nova z ozirom na majhno kilometražo. Med njimi pa je veteran »Humber Pulmen«, ki ga vozi šoferka britanskega ministra Selwyna Loyda. Prevozil je okrog 112.000 km

*

TVD PARTIZAN VELIKE LAŠČE

Edino društvo za telesno vzgojo TVD Partizan imajo v laški občini v Velikih Laščah. Društvo je pred nekaj leti s pomočjo Občinskega ljudskega odbora uredilo telovadnico. Ker pa Partizan ni aktivno uporabljal telovadnice, jo sedaj uporablja šolska mladina. V zadnjem času pa je telovadnica neuporabna, ker primanjkuje rekvizitov. Odbor Partizana naj bi bolje delal!

DEŽURNE TRGOVINE

Dežurno službo imajo: v soboto, 13. junija, od 7. do 12. ure in od 16. do 18. ure, trgovina »Hrana«, Kolodvorska ulica. V soboto, 20. junija ob istem času pa ima dežurno službo trgovina »Oskrba«, Ulica Jožeta Šeška.

Še o smrtni nesreči pri Štalcarjih

V zadnji številki Novic je bil objavljen članek o usodni nesreči mojega moža Jožeta Jurjeviča. Ker pisec članka ni opisal zadeve z nesrečo tako, kakor je bila, prosim, da objavite naslednje:

Moj pokojni mož, Jože Jurjevič, je šel ob 6.30 uri zvečer usodnega dne od doma na sejo krajevnega odbora ZB NOV v Štalcarje in bil je popolnoma trezen. Seja je bila v gostilni pri Žagarju, kjer je bil navzoč tudi motorist F. B. iz Štalcarjev. Ob 1. uri ponoči sta se oba, moj mož in motorist F. B., odpeljala izpred gostilne v Štalcarjih proti Moravi. Med potjo, na prvem ovinku od Štalcarjev, se je zgodila nesreča, katere žrtev je bil moj pokojni mož. Motorist F. B. je mojega moža pustil na kraju nesreče popolnoma samega in se odpeljal sam spat v Moravo. Ko se je moj mož proti jutru zbudil iz nezavesti, je šel popolnoma sam počasi proti domu, kamor je prispel ob 5. uri zjutraj ves moker od rose in z razbito glavo pri levem očesu.

Res je, da je bila seja v Štalcarjih v gostilni, kjer sta imela oba priliko piti, tako moj mož kakor tudi motorist F. B. iz Štalcarjev. Po pripovedovanju prisotnih v gostilni, moj mož niti takrat ni bil pijan.

Naj se suče zadeva okrog nesreče mojega pokojnega moža tako ali tako, dolžnost motorista bi bila, da je ponesrečenemu pomagal in ga spravil domov na varno, ne pa da ga je pustil v usodnem trenutku in ponoči samega. Tako ravnanje ne samo, da ni tovariško pač pa je do skrajnosti nečloveško!

Kar pa se tiče pijače, je res, da je moj pokojni mož nekoliko preveč užival, vendar pa s tem ni škodoval nobenemu. Bil je človek dobrega srca in je rad pomagal vsakomur, če je le mogel. V času narodnoosvobodilne borbe je veliko prestal in si nakopal bolezen, kar je tudi v pretežni meri vzrok, da se ga je od časa do časa nekoliko preveč napil, kar je treba upoštevati.

Nesrečna vdova Marija Jurjevič iz Morave.

Opomba uredništva: članek z naslovom »Alkohol zahteva nove žrtve« smo napisali po telefonskih podatkih, ki smo jih dobili s postaje LM v Štalcarjih.

S kulturnim programom po vaseh

Zadnjo nedeljo v maju so se pionirji Osnovne šole Mirka Bračiča v Kočevju namenili, da obiščejo 3 kočevske vasice skrite v okrilju kočevskih gozdov.

Naši pionirji se zavedajo, da so člani KPJ in SKOJ posvetili vse svoje življenje in delo zmagi pravice in resnice. Vedo, da nam je KPJ priborila narodno in socialno svobodo. Prav kočevske vasi so bile med NOB zatočišče ne le partizanov, temveč tudi njihovega vodstva. V zatišju mogočnih roških gozdov, pod varstvom stoletnih smrek in bukev so zrasle partizanske tiskarne, bolnišnice, skladišča. Ko je sovražnik zvedel, kje je jedro domovinske vojne, se je maščeval nad prebivalci vasi, ki so že same po sebi tako uboge, odmaknjene od sveta. Fašisti so požgali domačje, vaščane pa bili, mučili, izsiljevali, zapirali v ječe.

Tekmovalni načrt v počastitev SKOJ in KPJ obsega poleg drugih nalog, ki smo jih v glavnem že izvršili, tudi sklep, da nudimo prebivalcem teh oddaljenih naselij nekaj veselja in kulturnih dobrin.

Avtobus in kamion sta ob pol deseti uri odpeljala pionirje proti Oneku. 6 novih lepih hiš ima in okrog 40 prebivalcev v šolo pa prihaja 12 otrok. Kar v razredu jim je zborček pod vodstvom tov. Anite Zupan zapel ob spremljavi harmonike 4 otroške pesmi. Pevci so bili vsi iz I. in II. razreda. Pevci iz III. in IV. razreda pa so zapeli 4 partizanske. Nastopili so tudi mladi harmonikarji. Igranja jih uči tov. Jože Papež. Zaigrali so venček narodnih in borbenih pesmi, da so srca poslušalcev kar zaigrala.

Nedaleč od Oneka je Lovski vrh. In tja smo se odpeljali. Kako veličasten je pogled z njega. Tu šele dobi človek občutek, kako neizmerne so kočevske hoste. Gledali smo jih izpred lovske koče. Opremljena v kmečko-lovskem stilu sprejme večkrat navdušene lovce, med njimi tudi maršala Tita. Fantki in deklice so se seveda po lestvi vzpeli v krošnje debele lipe, na kateri je med vejami narejen pod, na njem pa stoje miza in klopi. Skrivnosten mir in tišina je na vrhu, vonj po travi in mladem zelenju. Kako neki je tu ob nevihti, viharju? Takrat se oglasijo mogočne orgle roških gozdov, kot pravi v eni izmed svojih črtic partizan Metod Mikuž.

Otroci so že zlezli v oba avtomobila, saj mladež hoče naprej. Po vijugasti gozdni cesti je pognal tovornjak, za njim pa še avtobus. Opazovali smo naravo. Svit dneva je prodiral med drevje, tu in tam so se ujeli na veje sončni žarki. Ta slika nas je spremljala vse do Koprivnika. Otroci so gledali in se čudili.

Koprivnik. Pred vojno bogata kočevarska vas. Še pred 600 leti je ta tuji življelj naselij na našo zemljo ribniški grof Ortenburški. Nemški cesar mu je poslal uporne kmete. No, dobro so živeli tod, saj so črpali in prodajali les iz svojih host. Danes so v vasi priseljenci.

Za pevskim zborom najmlajših je nastopila dramatska skupina pionirjev pod vodstvom tov. Šanke Mrharjeve s prizorčkom »Na jasi«. Prikazuje otroke, ki se brezskrbno igrajo na jasi. Med narodnoosvobodilno borbo pa se zresnijo ter postanejo kurirji, obveščevalci, partizani. Koprivničani so se našemu vabilu odzvali v lepem številu.

Naš cilj je bil še Mozelj. S celotnim programom so pionirji znova nastopili, z veseljem in navdušenjem, čeprav že malce utrujeni. Gledalci, ki so prišli iz Mozlja in Livolda, so jim hvaležno ploskali. Črnolasi pionirček pa se je zahvalil s šopkom cvetic in jih povabil še za drugič.

Avtomobila pa sta odbrzela proti domu, v Kočevje.

M. Š.

Izdaja in tiska ČZP »Kočevski tisk« v Kočevju. Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Matija Cetinski — Uredništvo in uprava v Kočevju, Ljubljanska cesta 14a, telefon 3-89. Naročnina je 400 din, polletna 200 din in je plačljiva v naprej. Za inozemstvo je 800 din oziroma 2,5 ameriškega dolarja. Tekoči račun 600-713 / 1-265 pri KB, podružnica za Kočevje. Poštnina plačana v gotovini.